

SPECIALPÆDAGOGIK
på Sødisebakke - en introduktion

REGION NORDJYLLAND
- i gode hænder

Indholdsfortegnelse

Det specielle ved specialpædagogik	3
1. Livsforståelse	5
2. Læringsdrevet indsats	9
3. Relationsforståelse og selvforståelse	12
4. Facilitering	15

Denne pjece er primært tilegnet nye medarbejdere på Sødisebakke, som skal introduceres til området. Andre må imidlertid gerne læse med. Teksten er afledt af en podcast-serie, man kan finde under navnet “Specialpædagogiske Eftertanker.” Her bliver specialpædagogikkens elementer foldet ud af personale fra tre af Sødisebakkes tilbud.

Det specielle ved specialpædagogik

Begrebet **specialisering** dukker op på forskellig vis, når man taler om tilbud til **personer med udviklingshæmning**. Fx kaldes denne del af socialområdet for 'det specialiserede socialområde'. Den sektor i Region Nordjylland, som Sødisebakke er en del af, hedder 'Specialektoren'. Personalet yder en 'specialiseret' indsats, og vi efteruddanner personalet i temaer, der vedrører 'specialpædagogik'. Derfor kan det være på sin plads at stille sig selv spørgsmålet om, hvad der egentlig er det specielle ved denne specialisering - og hvad der er specielt ved specialpædagogik. Hvilket netop er, hvad vi gør i denne pjece.

Først og fremmest er specialpædagogikken *speciel* fordi den adskiller sig fra den *almene* pædagogik, som er målrettet mennesker, der følger anerkendte fremadskridende normer for psykologisk udvikling og funktionsevne. Den almene pædagogik dominerer naturligvis - ellers ville den jo ikke være almen! - i børnehaver, i folkeskolen og i samfundets strukturer i almindelighed. I det daglige liv afspejler denne almenhed sig også i de forventninger og krav, vi stiller til hinanden. Vi spiser ikke videre af sidemandens tallerken, når vores egen mad er sluppet op og vi sætter os ikke på skødet af en attraktiv person uden forudgående invitation. Som oftest, i det mindste, og det er såre praktisk. Vores hjerne er en påholdende og vanetænkende administrator, der ikke bruger flere ressourcer end højest nødvendigt. Derfor er der en god energioekonomi i at tage almene menneskelige forhold for givet, så vi ikke hele tiden skal stoppe op og forsøge at forstå, hvad der er på spil.

Det er imidlertid her, at det almene kommer på kant med det specielle. Her bliver vi hele tiden nødt til at stoppe op og tænke os om, for specialpædagogik handler i høj grad om det, som vi IKKE kan tage for givet. Den fordrer en professionel bevidsthed om, at den person, som vi samarbejder med, kan have en sansning, en følsomhed, en socialhistorie, en meningsforståelse og nogle planlægningsforudsætninger, som er fuldstændigt forskellige fra noget du tidligere har mødt. Her har man brug for et specialpædagogisk perspektiv, der kan give den bedst mulige pasform til personens formåen. Langt de fleste tilfælde af udadreagerende adfærd indenfor specialområdet handler om, at personalets krav og forventninger til personen har været for store, for små, for skæve eller - i personens indefraperspektiv - for meningsløse og smertefulde.

Det specielle ved specialpædagogik

I det følgende peger vi på fire forudsætninger for en specialpædagogisk indsats:

1. Livsforståelse: Vi må løbende forsøge at forstå ikke blot borgerens funktionsnedsættelse og kliniske perspektiver, men hele livsvilkåret og meningsforståelsen hos det menneske, som vi samarbejder med.

2. Læringsdrevet indsats: Vi må arbejde læringsdrevet i en vekselvirkning mellem undersøgelse, indsats og evaluering

3. Relationsforståelse og selvforståelse: Vi må arbejde relationsskabende og kende os selv godt nok til at vide, hvordan vi hver for sig påvirker de relationer, som vi indgår i

4. Facilitering: Vi er ofte den, der koordinerer samarbejdet mellem parterne omkring borgeren, fra pårørende og egen læge til neurolog, myndighed og mange flere. Vi har derfor en særlig opgave i at facilitere dette samarbejde - og må derfor også kunne bevæge os rundt flere vidensområder og perspektiver end det pædagogiske.

1. Livsforståelse

Den første forudsætning for en specialiseret indsats er, at vi som personale ikke kan stille os tilfreds med at forstå funktionsnedsættelsen, diagnosen og sagsakterne. Vi bliver nødt til at **gøre os nogle kvalificerede antagelser om, hvordan personen selv oplever sit liv og den verden, hun lever i**. Vi taler, med andre ord, om personens helt grundlæggende følelse og forståelse for hvem hun er. Ikke som et vidtløftigt eksistensfilosofisk undersøgelsesområde, men som noget man umiddelbart kan iagttage sammen med sine kolleger:

- hvad vil hun gerne lave på en god dag?
- hvem vil hun gerne være sammen med på en god dag?
- hvilken mad vil hun gerne spise på en god dag?
- hvor vil hun gerne være på en god dag?
- hvilke historier fortæller hun om sig selv på en god dag?
- hvordan tager hun sociale initiativer på en god dag?
- hvordan viser hun sorg?
- hvordan viser hun utilpashed og smerte?

- efter Camilla Bak Christensen: En god dag

Nogle gange kan vi jo tale umiddelbart med personen og blive klogere på, hvordan verden ser ud i hendes perspektiv. Men en af udfordringerne er, at det ikke altid er så ligetil at spørge. Personen kan have svært ved at forstå meningen og intentionen med spørgsmålet - og et spørgsmål, stillet på det forkerte tidspunkt af den 'forkerte' person i den forkerte sammenhæng kan skabe både forvirring og ængstelse. Derfor arbejder vi med **forskellige lag af antagelser** om, hvordan personen oplever at være til. For at komme udover subjektive vurderinger og 'synes'-ninger må vi imidlertid have nogle **faglige stilladser og rammeforståelser**, som kan kvalificere disse antagelser.

Indledningsvis kan vi forsøge at få et overblik over personens **livshistorie**. Der er mange måder, man kan fremstille en sådan livshistorie på. Personalet kan have brug for en enkel, fremadskridende tidslinje med

1. Livsforståelse

overskrifter for overblikkets skyld, mens personen kan have glæde af en faktisk bog eller ebog med billeder og/eller video til hvert livskapitel.

Arbejdet med en **udviklingsprofil** kan give en på én måde meget basal og samtidigt meget kompleks rammeforståelse for et *indefra-perspektiv*. Antagelsen er, at man kan forstå udviklingshæmning meget konkret som en hæmning eller forstyrrelse af fysisk og psykisk udvikling på forskellige parametre som opmærksomhed, hukommelse, selvregulering motorik, sprog etc. og via en undersøgelse i samarbejde med pårørende og/eller det daglige personale kan man opstille et bud på en udviklingsalder for hvert af disse områder. Den betydelige udfordring er imidlertid ikke at udregne værdierne, men at forstå hvad de egentlig betyder. Det er ret uinteressant for livsforståelsen at en person "ligger lavt" i udviklingsalder. Her må man bruge sin viden om udviklingspsykologien til at forstå, hvad det er for en *kvalitet*, hvilken livsmåde, disse værdier afspejler.

En anden rammeforståelse kan være et **neuropædagogisk** perspektiv: Her kan man bruge *generel viden* om neuropsykologiske funktioner - for eksempel opmærksomhedsregulering, motivation, sansning, emotionalitet og planlægning / styring - til at understøtte en *individuel fortolkning* af, hvordan personens adfærd afspejler et givet neuropsykologisk funktionsbillede. Og dermed kan man lægge en specialpædagogisk strategi, som kan være både kompenserende, skærmende og stimulerende.

Vi taler også om den såkaldte **bio-psyko-sociale model**. Tanken er hér, at man må kigge på både biologiske, psykologiske og sociale faktorer for at kunne få en samlet livsforståelse. Modellen er også en formaning om at undgå, at en af faktorerne kommer til at dominere - og dermed tilsløre - den samlede forståelse af personen. Læger kigger naturligvis meget på det biologiske, psykologer meget på det psykologiske og pædagoger kigger meget på det sociale.

Men når man skal lægge en strategi, må man jo forholde sig nysgerrigt til alle tre faktorer og ikke blot til sit eget faglige perspektiv. Så hvis en person pludselig mister færdigheder og bliver konfus, kan det være

fornuftigt fra det biologiske perspektiv at undersøge for urinvejsinfektioner eller B12-vitaminmangel **samtidigt** med, at man i et psykologisk perspektiv kan interessere sig for demens og i et pædagogisk perspektiv for om der har været ændringer i trykke relationer.

Der kan være **tilknytningspsykologiske** perspektiver. Tilknytningspsykologien interesserer sig for, hvordan man bliver En Selv i samspil med Andre - og det kan være en vigtig komponent i forståelsen for hvordan personen fungerer i sociale sammenhænge - og for personens motivation for kommunikation. Mange personer med udviklingshæmning kan være disponeret for tilknytningsrelaterede vanskeligheder, fordi deres tilstand - eksempelvis sensorisk følsomhed, opmærksomhedsforstyrrelser og socialkognitive vanskeligheder - kan gøre det svært at skabe en sikker tilknytning selv i den bedst mulige omsorg.

Endelig - og det er en vigtig pointe - må vi tage for os af den viden, som andre specialister har bidraget med - hvad enten de er pårørende, neurologer eller fysioterapeuter. For hvor andre specialister kan lave tests og scanninger og på den baggrund fremkomme med *ekspertvurderinger*, må vi som specialpædagoger arbejde os fra antagelse til antagelse og afprøve vores argumentation og nytteværdien af vores arbejde op i mod personens trivsel og livsmod. Det kræver en faglig åbenhed. Man kan kalde denne proces en slags *faglig mentalisering*. Mentalisering er - i sin generelle betydning - evnen til at aflæse andre, at sætte sig ind i andres perspektiv og at se sig selv udefra. Det er en evne, som grundsettes i de første leveår og for alvor udvikler sig fra 4 -5 års alderen. De fleste af os neuronormative øver os i dette gennem hele livet igennem i at mentalisere - i at forstå, hvordan andre tænker og i at forstå, hvordan andre ser på én selv i sociale sammenhænge. Mentalisering foregår som oftest 'intuitivt' i normalområdet - men i den specialiserede verden er det ikke nok at 'fornemme' hvordan den anden har det. Man må forsøge at supplere sin mentalisering med andre former for viden.

Livsforståelse

- stikord

Dialog med personen

- om trivsel og vanskeligheder
- om ønsker, håb og drømme
- om glæde, sorg og tab
- om daglige oplevelser

Kendskab til personens livshistorie

Kendskab til tilknytningshistorie

Kvalificerede antagelser om, hvordan personen oplever verden

Brug af undersøgelsesværktøjer - fx.

- udviklingsbeskrivelse
- neuropædagogik
- observation og iagttagelse

Opmærksomhed på 'faglig blindhed'

- tænk bio-psyko- socialt

2. Læringsdrevet indsats

Facitlister i det specialpædagogiske arbejde forekommer meget sjældent. Dels fordi vi arbejder for mennesker, der i deres konstitution har usædvanlige livsvilkår, men også fordi tid, aldring og organisationsforandringer i omsorgsarbejdet også påvirker dette livsvilkår. At mange af de mennesker, som vi arbejder for, har vanskeligt ved at skabe sig forudsigelighed og kontinuitet, forstærker blot det faglige behov for en indsats, som frem for alt er **relevant** for den livssituation, som personen **her-og-nu** befinder sig i - og ikke blot 'korrekt' ud fra et givet diagnostisk perspektiv eller de institutionsfortællinger, som eventuelt har været styrende for indsatsen i mange år.

Specialpædagogisk arbejde er derfor ofte eksperimenterende i den forstand, at personalet løbende veksler mellem **analyse**, **antagelse**, **indsats** og **erfaringsopsamling** i arbejdet med at finde den bedste pasform til en beboers forudsætninger, ønsker og meningsforståelse. Det er en læringsproces, som svarer til det, som i andre sammenhænge fx. kaldes Plan-Do-Study-Act - (PDSA-)modellen eller aktionslæring.

Dybest set er progressionen i læringsdrevet arbejde enkelt: Den indsats, der i dokumentationsarbejdet viser sig at være berigende, **meningsfuldt og trivselsgenererende** for personen, fortsætter man, forstærker man eller videreudvikler man på. **Gentle Teaching** - som er en grundlæggende forståelsesramme for det pædagogiske arbejde på Sødisebakke - handler netop om at fremme en indsats, der skaber sikkerhed, kærlig omsorg og engagement.

Meget specialpædagogisk arbejde handler af gode grunde om at identificere uhensigtsmæssige indsatser. Her er arbejdet med dokumentation af eksempelvis magtanvendelser og indberetninger om vold helt centrale. Disse er iøvrigt her på Sødisebakke indlejret i en læringskontekst sådan, at man i efterbearbejdningen af udfordrende begivenheder formelt skal foretage en analyse af, hvorfor en givet magtanvendelse eller voldsepisode finder sted.

På Sødisebakke har vi efterhånden mange eksempler på, hvordan et fokus på ressourceobservationer påvirker de narrativer, som personalet fortæller om personen.

De skaber en nuanceret forståelse af personens livsvilkår og peger på nye muligheder i det konkrete specialpædagogiske arbejde.

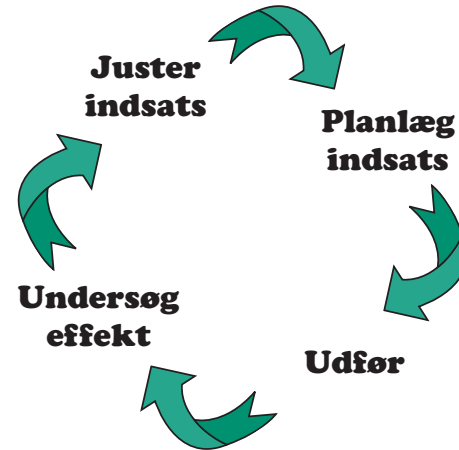
Der er imidlertid gode grunde til også at forholde sig proaktivt til indsatser, som fungerer godt, fremfor ensidigt at hæfte sig ved indsatser som ikke virker efter hensigten eller er direkte problemskabende. For det første har problemer og problematiske tilgange en tilbøjelighed til at råbe op om sig selv, mens god praksis har en tilbøjelighed til at falde i med væggen. “Jamen, det er jo bare det, vi gør!”, kan et team sige, når man forholder det, at deres arbejde er særdeles værdifuldt og spørger om, hvad det egentlig er, at de gør. Nogen kalder det ‘upåagtet faglighed’.

Den findes også i en relationel udgave - som når den, der ikke oplever en given problemadfærd med en person siger: “Sådan gør hun ikke, når jeg er på arbejde!”. Det er da dejligt for den pågældende medarbejder, men der er ikke meget læring i det. På Sødisebakke har vi efterhånden mange eksempler på, hvordan et fokus på ressourceobservationer påvirker de narrativer, som personalet fortæller om personen. De skaber en nuanceret forståelse af personens livsvilkår og peger på nye muligheder i det konkrete specialpædagogiske arbejde.

En systematisk ressourceobservation kan også give anledning til nogle mere grundlæggende metodiske antagelser om, hvorfor netop denne indsats ser ud til at fungere godt - om man ville kunne sprede de gode principper til andre typer af indsatser for andre personer.

Så, ganske kort: I et vidensperspektiv er det et spild, hvis den gode indsats ikke bliver undersøgt systematisk med samme faglige interesse og nysgerrighed som udfordringerne..

Læringsdrevet indsats - stikord

Vær nysgerrig og find den rigtige pasform til personens støtte.

Succes'er er et kollegialt anliggende Sæt ord på
- det, du lærer, så dine kolleger også kan lære af
- det, du lykkes med.

Mod til fagligt begrundede eksperimenter

Lære af fejl - men endnu mere af succes'er.

3. Relationsforståelse og selvforståelse

Både livsforståelsen og den læringsdrevende indsats har til formål at skabe viden og indsigt i det menneske, som vi arbejder for - med henblik på at skabe en stærkt individualiseret omsorg og støtte. I det daglige arbejde er det imidlertid et vilkår, at omsorgen og støtten ikke er noget i luften frit svævende, men altid foregår sammen med **nogen**. Ofte foregår støtteindsatsen sammen med et personale, som personen kender rigtig godt og som han eller hun har en god **relation** til.

Man kan diskutere, hvornår **personlige relationer** opstår - hvornår to vilkårlige personer på en travl gågade opdager, at de har et særligt mellemværende. Personlige relationer er mulige, hvor som helst mennesker befinder sig sammen. De kan opstå på et øjeblik eller blive bygget langsomt op, og de bygger typisk på emotionelle mellemværender - fascination, tillid, ømhed, nysgerrighed etc. **Professionelle relationer** er traditionelt blevet opfattet som væsensforskellige fra personlige relationer. De er defineret ved en opgave, som skal løses - som serviceudbyder til kunde eller som kollega til kollega - og relationen er (forhåbentlig!) karakteriseret ved faglige værdier som fx. *kompetence, gennemsigtighed og gensidighed*. Den type relation, som danner basis for specialpædagogik, kunne man kalde en **omsorgsprofessionel relation**. Denne er en hybrid, som indeholder elementer af den personlige relation såvel som af den professionelle relation: Det professionelle ligger i, at man har en opgave, man skal løse, og den er typisk beskrevet i personens handleplan. Og i, at man som professionel har en forpligtelse til at besidde eller opsøge den faglige viden, der skal til for at kunne løse opgaven. Ikke mindst: Man kan ikke være på en afdeling og *ikke* have en relation til de, der bor der - *alene* derved, at man har en professionel opgave at løse, som foregår med et andet menneske, for et andet menneske, og i omsorg for dette menneskes *vilkår, sårbarheder og styrker*. I dit specialpædagogiske arbejde er du sat i en relation. Måden, du forvalter denne relation på, er en væsentlig kvalitet i dit arbejde OG dit arbejdsliv - et levet samliv, som ideelt set **både** er præget af de personlige relationers karakteristika som *tillid, trykthed og loyalitet* og de professionelle relationers karakteristika som *kompetence, gennemsigtighed og gensidighed*.

Set fra personens perspektiv handler relationer rigtigt meget om **forventninger** - nærmere betegnet forventninger til, hvordan det er at være sammen med et bestemt personale, man har lært at kende godt. Forventningerne til, hvordan hun kommunikerer med én. Hvordan hun møder én. Måden, hun kommer ind ad døren på. Måden hun støtter mine bevægelser på, når hun hjælper med tandbørstningen. Hen-

des stemme. Hendes berøring og duft. Hendes emotionelle aftryk i mig. Dette - og mange gentagelser af dette - skaber en relation. Det er afgørende, at gentagelserne føles trygge og gode, for så bliver relationen tryk og god. *en hvad* der er trygt og godt for personen - det er ganske individuelt. Det er fuldstændigt afhængigt af, hvordan det liv, man holder i hænderne, er skruet sammen. En person med et lidt underreagerende sanseapparat vil måske have meget glæde og udbytte af et personale med en energisk stemme, højt humør, en levende mimik og en lethed i tilgangen. Mennesker, hvis sanseapparat derimod står højt i tændingen, vil måske i stedet kunne opleve utryghed, motorisk uro og måske ligefrem mistillid, hvis personalet ikke når at få dæmpet sin snakketrang og armbevægelser og få afstemt sig i tide. Godt for den ene er ikke nødvendigvis godt for den anden. Derfor er en af de første erkendelser, man må gøre sig i det specialpædagogiske arbejde, at **man må kende sig selv - og være opmærksom på, hvordan man påvirker de situationer, man er en del af.** Nøjagtigt som vi taler om det i Gentle Teaching - sammenhænge: Man kan ikke give noget væk, man ikke har, og du kan ikke give sikkerhed og kærlig omsorg uden at det på en eller anden led er forankret i dit eget liv.

Man løser ikke blot en opgave - som fx. at vække om morgenen og støtte i at blive klar til dagen. Og fordi måden, man agerer på, er en dominerende del af den sensoriske, kommunikative og sociale virkelighed, som personen vågner op til, må man kunne betragte sin egen støtteadfærd *samtidigt med*, at man ser, hvordan personen tager imod den. Relationen hænger i denne situation uløseligt sammen med, hvordan personen før har oplevet vækning med netop dette personale. Og afhængigt af disse oplevelser kan relationen blive helt afgørende for, hvordan personen begynder dagen. Vi taler om at 'bruge sig selv og relationen'. Det betyder, at vi både arbejder med den aktuelle situation og de oplevelser, der knytter sig til relationen. Stemmerne, bevægelserne, ordene og de øvrige omgivelser giver situationen en følelsesmæssig kvalitet, som er afgørende for, at personen kan tage imod den støtte han bliver tilbudt. Dette gælder ikke mindst i den første tid som nyansat - når relationerne stadig er i det åbne. Her kan de første oplevelse med personen potentielt fortælle dig meget om hans præferencer - for samtale og samarbejde, for tilknytning, tryghed og sikkerhed samt for udvikling, social kognition og mentaliseringsevne. Det er også i relationen, at man i et specialpædagogisk perspektiv må tage ansvar - ikke blot for den professionelle del og for opgaven, men også for den personlige del; Om at have modet til at gøre sig betydningsfuld for andre. Den, der har evnen, har pligten.

Relationsforståelse og selvforståelse - stikord

Specialpædagogiske relationer er både professionelle og personlige.

Du kan ikke ikke-have en relation til beboerne, når du er på arbejde.

Den, der har evnerne, har pligten - også når det gælder relationer.

Du påvirker i yderste konsekvens personens færdigheder blot ved at være i det samme rum.

Hvad der er 'trygt og godt' for én person er ikke nødvendigvis 'trygt og godt' for en anden. Det er en specialpædagogisk opgave at undersøge, hvordan du i din relation kan være tryk og god for personen.

Vi arbejder med Gentle Teaching: Vær sikker, kærlig, anerkendende og engagerende.

4. Facilitering

Facilitering betyder “at gøre let” eller slet og ret *muliggøre*. Man taler om fx. *møde- eller procesfacilitering* - en særlig måde at få møder og processer til at blive effektive på. Og man henvender sig typisk til en *facilitator*, når en proces er kompleks og har mange interessenter involverede.

At leve et voksenliv med udviklingshæmning er netop ofte en ret kompleks udfordring med rigtig mange involverede. Det er ikke usædvanligt, at der til en enkelt af de personer, som bor på Sødisebakke er tilknyttet en sagsbehandler, et antal pædagoger, et antal social- og sundhedsassistenter, en ergoterapeut, en fysioterapeut, en musikterapeut, egen læge, en neurolog, en psykiater, en værge samt det undertiden forefaldende med frisør, fodterapeut o.s.v.. Der er pårørende. Og når vi taler om personer med udviklingshæmning, som er domfældte, kan vi lægge diverse rets- og myndighedsinstanser oveni.

Det er et særligt træk ved organiseringen af omsorg og støtte anno 2020, at de, der har mest brug for støttesystemerne også dem, der har sværest ved at finde rundt i den - det er ofte en støttefunktion i sig selv. Derfor er kontaktpersonen eller kontaktteamet som oftest den eneste instans, som har mulighed for at facilitere og understøtte en samlet plan for hvordan de mange aktører og interessenter kan løse deres opgave på den bedst mulige måde og i det hele taget være gode betingelser for de specialister, som har en opgave at løse i forhold til personen - men også for relationerne i personens sociale netværk. Denne stiller en række krav til kontaktpersonalet, som ikke nødvendigvis har med pædagogik at gøre - men som ikke desto mindre er en integreret del af det specialpædagogiske opgave.

Tværfagligt kendskab og viden

Som specialpædagog må man kunne orientere sig i de vigtigste vidensområder, som forskellige fagpersoner repræsenterer. Man skal kende til sygdomme og deres symptomer, til medicin, epilepsi og psykiatri, når man skal samarbejde med fx. egen læge, sygeplejerske, neurolog og psykiater. Man skal vide noget om, hvordan kroppen og sanserne er skruet sammen for at kunne understøtte en fysioterapeutisk eller en ergoterapeutisk indsats.

4. Facilitering

Og man skal kende til sociallovgivningen for at kunne understøtte sagsbehandlers arbejde. Har man et kendskab til alle disse fagområder, er der basis for, at man kan skaffe og målrette observationer, dokumentation, videodokumentation eller andre elementer, som kan understøtte andre fagpersoners arbejde.

Gennemsigtige relationer til pårørende

Som udgangspunkt har man som pårørende meget forskellige ønsker om, *hvordan* man vil være pårørende. Nogle vil gerne være helt tæt på dagligdagen, ikke mindst, hvis man også er værge. Andre er tilpas med et besøg til højtiderne eller en invitation i en sommerferie. Nogle vil ikke involveres i de problemstillinger, som kan opstå i dagligdagen og ser en værdi i, at når de er sammen med personen, kan de tilbyde et frirum fra det, der kan være svært i hverdagen. Andre vil gerne informeres om alt, hvad der sker - hvilket undertiden kan komme på kant med loven, når det eksempelvis handler om seksualitet. Og det er ikke alle ønsker, at man som botilbud har mulighed for at imødekomme, men vi går med, så langt som rammer, vilkår og lovgivning tillader det.

Når man som et menneske med udviklingshæmning vokser op og skal finde en plads i voksenlivet, krydser man typisk rigtig mange systemer - sundhedssystemer, sociale støttesystemer, skolesystemer etc - undervejs, og det er i sig selv en risikofaktor. For når der sker fejl i systemerne, sker det som regel i systemovergangene - mellem barn og voksen, voksen - ældre, egen læge - psykiater, botilbud - dagtilbud etc. Her kan man som pårørende opleve et stort spektrum af følelser, gående fra forvirring og afmagt til vrede og fortvivlelse - og, heldigvis, også taknemmelighed og glæde. Som frontpersonale i et tilbud for voksne udviklingshæmmede møder man mange års interaktion - og undertiden frustrerende interaktion - med systemerne samlet på et sted, her og nu, foran en.

I denne situation er det afgørende, at man som personale gør, hvad der er muligt for at opbygge tilliden til de pårørende. Man kan komme langt med at skærpe den professionelle side af relationen være kompetent, gennemsigtig og loyal. Her er især er *gennemsigtighed* i relationen et vigtigt element. At både pårørende og personalet er klare over, hvilke rammer, vilkår og lovgivning, der omgiver dem. At de procedurer og beslutninger som bliver truffet, er begrundede og opleves retfærdige og rimelige. At man som pårørende ikke oplever en understrøm af utydelige dagsordener, når man møder kontaktpersonalet, men et overblik - eller, alternativt, en vilje til at skabe sig et.

Disse fire forudsætninger udgør - efter vores bedste begreber - basis for det specialpædagogiske arbejde for mennesker med udviklingshæmning på Sødisebakke. God arbejdslyst.

Facilitering - stikord

Der er mange fagpersoner, som har opgaver i forhold til personen i botilbudet udover personalet: Læger, neurolog, myndighed, tandlæge, fysioterapeut etc. Hvis ikke kontaktperson eller team har overblikket, er der ingen, der har det.

Du skal kunne bevæge dig rundt i mange slags viden som måske ikke hører til dit eget fag. Det kan være viden om sundhed, psykologi, lovgivning, kommunikation og så videre.

Som specialpædagog er man de andres fagpersoners gode forudsætninger. Man må eksempelvis vide, hvad en neurolog, en psykiater, en fysioterapeut og en sygeplejerske har brug for at vide for at kunne yde sit bedste for personen.

Man må også være gode forudsætninger for pårørende, som ikke altid har gode erfaringer med systemerne. Det er vigtigt, at samarbejdet er gennemsigtigt - at rammerne for samarbejdet er tydelige og at der er gode argumenter for de beslutninger, som bliver truffet.

Disse fire forudsætninger udgør - efter vores bedste begreber - basis for det specialpædagogiske arbejde for mennesker med udviklingshæmning på Sødisebakke. God arbejdslyst.

Lyt gerne til

Specialpædagogiske Eftertanker - podcast fra Sødisebakke

Find dem med din podcast-app.

OMRÅDET FOR VOKSNE MED UDVIKLINGSHÆMNING – SØDISBAKKE

Havndalvej 7

9550 Mariager

Tekst:

Niels Bonnerup

Ansvarshavende udgiver:

Anette Høg Blach, Udvikling og kommunalt samarbejde

Udgivet februar 2020

